

УДК 336.1

Підчоса Л.В.

аспірант

Науково-дослідного економічного інституту
Міністерства економічного розвитку і торгівлі України

РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ ЯК УМОВА ДОСЯГНЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТАБІЛЬНОСТІ

На сьогодні перед економікою України гостро стоять завдання виходу з кризового стану, досягнення фінансової стабільності, забезпечення конкурентоспроможності. Вирішення цих завдань вимагає значних зусиль, формування механізмів адаптації до умов динамічного розвитку зовнішнього середовища. Одним із найбільш ефективних інструментів такого трансформування є реструктуризація.

Ключові слова: бюджет, бюджетна система, реструктуризація бюджетної системи, фінансова стабільність, реструктуризаційні процеси.

Подчоса Л.В. РЕСТРУКТУРИЗАЦИЯ БЮДЖЕТНОЙ СИСТЕМЫ КАК УСЛОВИЕ ДОСТИЖЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ СТАБИЛЬНОСТИ

Сегодня перед экономикой Украины остро встают задачи выхода из кризисного состояния, достижения финансовой стабильности, обеспечения конкурентоспособности. Для решения этих задач необходимы значительные усилия, формирование механизмов адаптации к условиям динамично развивающейся внешней среды. Одним из наиболее эффективных инструментов такой трансформации является реструктуризация бюджетной системы.

Ключевые слова: бюджет, бюджетная система, реструктуризация бюджетной системы, финансовая стабильность, реструктуризационные процессы.

Pidchosa L.V. RESTRUCTURING OF THE BUDGET SYSTEM AS A CONDITION FOR ACHIEVING FINANCIAL STABILITY

So far there is much tension around the issues of the overcoming the crisis, achievement financial stability and to securing competitive position ahead of Ukrainian economy. It needs to put in efforts, to figure adaptation mechanism to the dynamic development external environment for solving this problem. One of the most effective mechanism is restructuration of the budget system.

Keywords: budget, budget system, restructuring of budget system, financial stability, restructuring processes.

Постановка проблеми. Якщо розглянути економіку розвинених країн, то там перетворення проводяться регулярно в міру необхідності. Завдання адаптації до умов невизначеності і швидких змін, що відбуваються у зовнішньому середовищі, уряд України повинен вирішувати за допомогою комплексного реформування структур і функцій управління.

Також актуальним є питання реструктуризації бюджетної системи України, яка зумовлена такими факторами, як: підписання Угоди про асоціацію з ЄС та перехід на високі європейські стандарти, фінансово-економічна криза, нестабільна ситуація у Донецькій і Луганській областях тощо.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Актуальність обраної теми та визначення основних проблемних питань, що розглядаються у цій статті, було доведено та розглянуто такими відомими науковцями та провідними економістами, як: С. Doyle, К. Garcia, I. Giddy, М. Фрідман, Дж. Стігліц, І. Лютий, В. Федосов, В. Опарін, С. Львовичкін та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. В зазначених дослідженнях наведена занадто оптимістична або песимістична оцінка економічної ситуації.

Мета статті – визначити найбільш результативну стратегію виходу зі світової кризи завдяки обраній бюджетній стратегії.

Виклад основного матеріалу дослідження. Отже, до економічних обґрунтувань необхідності проведення реструктуризації бюджетної системи можна віднести таке:

– проблема виживання – значна кількість підприємств України знаходяться на межі краху, нестабільне фінансове становище, девальвація гривні, зниження рівня життя населення;

– перспективи зниження доходності, конкурентоспроможності держави;

– бідність нації тощо.

Існує низка факторів, від яких залежить можливість здійснення реструктуризації бюджетної системи, а саме:

– своєчасність проведення, тобто проведення реструктуризації бюджетної системи, коли ще можливо досягти підйому економіки;

– правильний вибір шляху проведення реструктуризації бюджетної системи;

– можливість або наявність набору та підготовки необхідних кадрів у прийнятний термін;

– наявність або можливість запозичення грошових коштів тощо.

До основних принципів реструктуризації бюджетної системи належать:

– принцип комплексності – реструктуризаційні перетворення стосуються всіх сфер діяльності;

– принцип безперервності діяльності;

– принцип прозорості – одне із завдань реструктуризації бюджетної системи – адаптація до динамічних та мінливих умов макросередовища;

– принцип результативності – реструктуризація бюджетної системи має чітку мету та спрямована на конкретний результат;

– ситуаційний підхід – вибір методів, цілей, інструментів реструктуризації бюджетної системи залежить від стану зовнішнього середовища та стану на світовому ринку;

– принцип періодичності – реструктуризаційні перетворення повинні проводитися періодично, в міру необхідності;

– принцип адаптованості – реструктуризація бюджетної системи повинна підвищувати адаптивність до швидких змін внутрішнього та зовнішнього середовища;

– принцип організаційної цілісності – усі підрозділи та працівники беруть участь у проведенні реструктуризації.

туризації бюджетної системи та повинні бути зацікавлені та вмотивовані в її позитивних результатах;

- принцип ефективності – витрати, які пов'язані з проведенням реструктуризації бюджетної системи, повинні бути меншими, ніж економічний ефект від реструктуризаційних перетворень;

- принцип раціональності.

Звісно, реструктуризація бюджетної системи потребує цілісної концепції, яка зможе дати відповіді на такі питання:

1. Чи здатен процес реструктуризації досягти позитивних результатів діяльності бюджетної системи?

2. Яким чином та за яких умов це можна досягти та часові межі цього процесу?

3. Яке вкладання капіталу необхідно?

Що стосується цілей процесу реструктуризації бюджетної системи, то до них можна віднести: покращення економічних та фінансових показників функціонування та залучення довгострокових капіталовкладень у вигляді прямих інвестицій чи довгострокових боргових зобов'язань.

Отже, постає питання: коли саме необхідно проведення реструктуризації бюджетної системи? Проведення реструктуризації бюджетної системи необхідно у разі:

- кризового стану, коли необхідно фінансове оздоровлення, створення умов для ефективного функціонування в довгостроковому періоді;

- необхідності забезпечення зростання ринкової вартості власного капіталу за рахунок централізації капіталу.

Під час прийняття рішення щодо проведення реструктуризації бюджетної системи, необхідно враховувати, що така концепція потребує висококваліфікованого та жорсткого управління матеріальними, трудовими та фінансовими ресурсами. Практична реалізація концепції реструктуризації бюджетної системи повинна сприяти позитивно-стійким коротко- та довгостроковим змінам у діяльності, результатом яких буде зростання.

Найголовніше – визначити, яка форма реструктуризації бюджетної системи повинна бути впроваджена. Від цього залежить і конкретний зміст процесу реструктуризації. Тобто потрібно проводити оперативну реструктуризацію бюджетної системи, спрямовану на вирішення найбільш гострих економічних та фінансових проблем у короткостроковому періоді, чи здійснюється більш складний етап – стратегічна реструктуризація бюджетної системи.

Оперативна реструктуризація бюджетної системи передбачає реструктуризацію матеріальних активів та боргових зобов'язань, під час якої потрібно розробити схеми постачання сировини, визначити методи збільшення обсягу продаж, зменшити вартість залученого капіталу, оптимізувати основні виробничі процеси та організаційні структури. Оперативна реструктуризація бюджетної системи спрямована на покращення результатів діяльності в короткостроковому періоді та створення передумов для реалізації стратегічної реструктуризації.

Основні результати реструктуризаційних процесів проявляються в:

- покращенні ліквідності, зменшення товарно-матеріальних запасів, скорочення дебіторської заборгованості, реалізації зайвих активів;

- покращенні результатів виробничої діяльності, тобто в прискоренні оборотності товарно-матеріальних запасів, скороченні матеріальних витрат та витрат на утримання персоналу;

- зміні структури залученого капіталу, яка у разі якісного управління зумовлює зростання ставки прибутковості на власний капітал;

- відновленні платоспроможності та зростанні рентабельності виробництва.

Як наслідок, оперативна реструктуризація бюджетної системи приведе до створення умов для ефективного функціонування, відповідно до яких зона збитків переходить у зону отримання стабільного потоку доходів і тому стає інвестиційно привабливою.

Що стосується стратегічної реструктуризації бюджетної системи, то вона повинна мати у своєму змісті:

- чітко сформовані цілі та напрями проведення реструктуризації;

- порядок та критерії прийняття рішень щодо проведення реструктуризації;

- способи реструктуризації;

- кошти, які необхідні для проведення реструктуризації та механізм фінансування;

- терміни реструктуризації;

- заходи щодо стимулювання реструктуризації бюджетної системи;

- порядок взаємодії з місцевими органами влади під час проведення реструктуризації;

- перелік нормативно-правових актів, який забезпечує той чи інший спосіб реструктуризації.

Реалізація концепції стратегічної реструктуризації бюджетної системи – це комплексний процес, який ставить до всіх учасників високі вимоги.

Отже, реструктуризація бюджетної системи – це структурне перетворення, яке має на меті відновлення платоспроможності (короткострокове завдання) та підвищення конкурентоспроможності (довгострокове завдання) на базі ефективного перерозподілу та використання матеріальних, трудових та фінансових ресурсів.

Що стосується основної мети реструктуризації бюджетної системи, то основна мета проведення реструктуризації – це підвищення конкурентоспроможності держави, підвищення ефективності функціонування економічної системи та стійкості національної економіки.

Основними завданнями, які можуть ставитися під час проведення реструктуризації бюджетної системи, є:

- оптимізація організаційної та функціональної структур та системи управління;

- оновлення законодавчої бази;

- переорієнтування на прибуткові сегменти ринку;

- раціональне використання ресурсів країни [10].

Термін «реструктуризація» буквально означає «зміна способу побудови будь-якого елемента». У цьому розумінні він співзвучний з поняттями реорганізації, реформування, які можуть означати зміну організаційно-правової форми ведення бізнесу, організаційної структури управління або перетворення окремих елементів економічної системи (економіки країни, регіону, підприємства) [10].

Сьогодні спостерігається тенденція поступової відмови від одностороннього розуміння реструктуризації бюджетної системи як синоніму реорганізації та відбувається перехід до усвідомлення її дійсного призначення.

Різні точки зору з приводу сутності та призначення реструктуризації бюджетної системи наведені в табл. 1. На нашу думку, суттєва відмінність реструктуризації бюджетної системи від інших ринкових інструментів підвищення конкурентоспроможності полягає в тому, що реструктуризація – це

комплексний і безперервний процес перетворення діяльності, спрямованої на формування та підтримку конкурентних переваг у всіх сферах [2].

Реструктуризація бюджетної системи охоплює трансформування зв'язків між державним та регіональним бюджетами, вдосконалення структури і функцій управління, вдосконалення фінансово-економічної політики і поліпшення фінансово-економічних результатів діяльності.

Необхідність реструктуризації бюджетної системи виникає, як правило, під час глибокої кризи. Реструктуризаційні перетворення проводяться також в умовах, коли поточну економічну ситуацію можна вважати задовільною, але прогнози економічної діяльності є несприятливими [2].

Такі проблеми національної економіки в Україні, як девальвація гривні, низький внутрішній попит, зменшення експорту товарів і зменшення промислового виробництва продукції, прискорене зростання індексу споживчих цін, зменшення реальної середньомісячної заробітної плати, зруйнована інфраструктура Донецької і Луганської областей тощо, також зумовлюють необхідність проведення комплексного реформування бюджетної системи в країні. Фінансова підтримка, яка була виділена МВФ та іншими міжнародними кредиторами, виявилась недостатньою [8].

Актуальність дослідження питання реструктуризації бюджетної системи України пояснюється тим, що підписана Угода про асоціацію з ЄС є необхідною для реформування не лише бюджетної системи, а й виробництва, сфер надання соціальних послуг тощо, що не відповідає високим європейським стандартам.

Також необхідність реструктуризації бюджетної системи України пов'язана з тим, що бюджетна система та бюджет зображає політику країни, а саме: соціальну, економічну, зовнішньоекономічну. Через складники бюджетної системи перерозподіляється частина національного доходу. Також у зв'язку з ухваленням Закону України «Про децентралізацію» нові економічні взаємовідносини потребують змін і в бюджетній системі країни.

У визначенні питання про необхідність реструктуризації бюджетної системи України потрібно спочатку визначити мету реструктуризації бюджетної системи України. До цілей реструктуризації можна віднести такі:

- перебудова бюджетної системи України та її пріоритетних напрямів;
- збільшення доходів і мінімізування видатків бюджету;
- редуціювання розмірів бюджетного дефіциту;

– реструктурування міжбюджетних взаємовідносин та модифікація бюджетної системи;

– впровадження міжнародного досвіду та принципів управління та побудови бюджетної системи, запозичення досвіду щодо децентралізації та регламентації бюджетного процесу [10].

У цілому реструктуризація бюджетної системи є одним із ключових факторів на шляху досягнення макрофінансової стабільності. На цьому етапі, якщо розглядати світовий досвід, не існує стійкого базису фінансової стабільності у країнах з розвинутою економікою, а також можна спостерігати збільшення ризиків у країнах з ринком, що формується [11].

Унаслідок дефляційних процесів та тенденцій збереження м'якої грошово-кредитної політики знизилася дохідність довгострокових облігацій у країнах з розвинутою економікою.

Якщо розглядати приватний сектор, то значні заборгованості заважають економічному зростанню та фінансовій стабільності. М'яка грошово-кредитна політика приводить до інфляції, а також до падіння цін на активи.

Україна, як й інші країни з ринком, який формується, зазнає значного впливу цих світових тенденцій, які було викладено вище, і, безперечно, має свої внутрішні проблеми. Одним із важелів впливу, який може використовуватися для збільшення економічного росту, є грошово-кредитна та бюджетна політика [5].

Також одним із факторів, які впливають на макрофінансову стабільність в країні, є валютні коливання та банківська система.

Отже, для досягнення макрофінансової стабільності в Україні та інших країнах з ринками, що знаходяться на стадії формування, необхідні додаткові заходи. Ці заходи повинні бути спрямовані на усунення кризових наслідків та зумовлювати довгострокову стійкість у прийманні економічних ризиків. Одним із таких заходів повинна бути не лише грошово-кредитна політика, а й реструктуризація бюджетної системи.

Висновок. З огляду на вищезазначене, можна зробити висновок про необхідність проведення реструктуризації в країні, а саме реструктуризації бюджетної системи.

У зв'язку із цим, основним впровадженням у цій сфері є:

1. Оптимізація мережі одержувачів бюджетних коштів. У межах цього напрямку передбачається вдосконалення управління наявною мережею одержувачів бюджетних коштів шляхом адміністративного та фінансового перепідпорядкування низки одержувачів бюджетних коштів з метою дотримання прин-

Таблиця 1

Визначення терміна «реструктуризація бюджетної системи»

Автор	Визначення терміна «Реструктуризація»
В. Федосов, В. Опарін, С. Львовичкін [12]	Сутність реструктуризації бюджетної системи полягає у трансформації фінансової системи. У результаті фінансової реструктуризації має бути створена така фінансова система, яка б і за змістом, і за організаційною будовою повністю відповідала умовам ринкової економіки й давала змогу вирішувати всі завдання фінансової політики перехідної економіки
I. Giddy [4]	Реструктуризація бюджетної системи – пов'язана з поліпшенням структури капіталу.
Ю. Щербань [11]	Реструктуризація бюджетної системи є найбільш комплексною і глибокою формою перетворення і включає комбінацію перетворень у формі реорганізації. Існують певні специфічні риси, методики й засоби, концепції і технології реструктуризації бюджетної системи
Д. Рожко [10]	Реструктуризація бюджетної системи – це сукупність конкретних дій урядових та інституціональних структур державного, регіонального й місцевого значення з кардинального перетворення процесів виробництва, розподілу, споживання та обміну матеріальних благ між усіма членами суспільства, на основі ефективного використання всіх видів ресурсів
К. Garcia [3]	Реструктуризація бюджетної системи часто являється останнім засобом, але незмінно найбільш ефективним

Джерело: побудовано автором на основі [3; 4; 10; 11; 12]

ципів галузевої спрямованості основного виду діяльності, ліквідації та об'єднання бюджетних установ, діяльність яких дублюється, усунення ситуації, відповідно до якої розпорядниками коштів бюджету одного рівня влади є органи іншого рівня влади [4].

2. Уточнення правового статусу та реорганізація бюджетних установ.

3. Розширення можливості із залучення організацій різних організаційно-правових форм до надання державних послуг, оплачених за рахунок бюджетних коштів. Цей процес має супроводжуватися, з одного боку, зміною законодавства, що забезпечує можливість реорганізації бюджетних установ, що сьогодні працюють, за межами процедур ліквідації, з іншого – впровадженням нових організаційно-правових форм, в які зможуть реорганізуватися бюджетні установи.

Рішення про доцільність зміни організаційно-правової форми повинно розглядатися щодо кожної конкретної бюджетної установи з урахуванням низки факторів. Реорганізації не повинні піддаватися установи, які виробляють необхідні державі послуги на ринковій основі (у тому числі в межах забезпечення конституційних гарантій) і ліквідація яких матиме негативні соціально-економічні наслідки. Комплекс заходів, спрямованих на зміну порядку здійснення бюджетними установами діяльності, що приносить прибуток, зокрема, встановлення вимог про зображення позабюджетних доходів у повному обсязі в доходах і витратах відповідного бюджету.

На наступних етапах необхідно встановити заборону на розпорядження такими доходами бюджетними установами. В результаті цих перетворень субсидіарна відповідальність держави за зобов'язаннями бюджетної установи можлива тільки в санкціонованих у межах загального бюджету зобов'язань установи [4].

Участь організацій різних організаційно-правових форм у наданні державних послуг передбачає використання нових механізмів, що забезпечують виконання державних зобов'язань, гарантованих Конституцією України, конкурентні способи розподілу бюджетних коштів, фінансову привабливість виконання державних завдань, гнучкість у проведенні державної політики в різних галузях з урахуванням їх специфіки [4].

4. Четвертий напрям передбачає підвищення відповідальності міністерств і відомств за досягнення поставлених цілей, їх зацікавленості в максимально ефективному використанні бюджетних коштів, підвищення ролі бюджету як інструменту здійснення державної економічної політики за рахунок забезпечення зв'язку між галузевими стратегіями та завданнями бюджетного фінансування (див. рис. 1) [4].

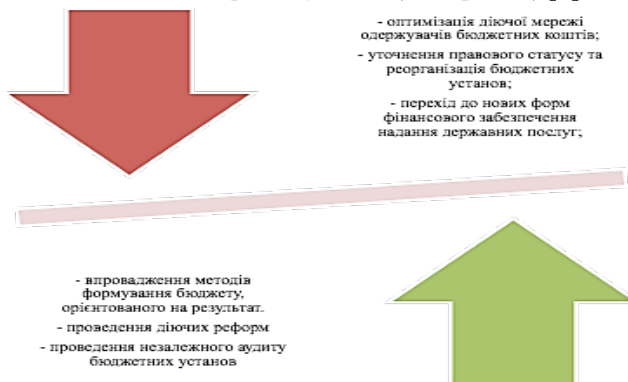

Рис. 1. Напрями реструктуризації бюджетної системи

Джерело: побудовано автором на основі [5]

5. Впровадження реальних реформ, спрямованих на поліпшення економічної ситуації в країні, і встановлення моніторингу за їх виконанням.

З метою оцінки й контролю за ходом виконання заходів за вказаними напрямками, пропонується організувати систему моніторингу реструктуризації мережі одержувачів бюджетних коштів. У межах здійснення регулярного моніторингу, головні розпорядники бюджетних коштів повинні надавати інформацію в Міністерство фінансів України з показниками, які характеризують структуру мережі одержувачів бюджетних коштів, що знаходяться в їхньому веденні [7].

Програма реструктуризації повинна також містити інформацію про терміни її проведення та осіб, відповідальних за забезпечення процесу.

Також повинен здійснюватися моніторинг процесу реструктуризації бюджетної системи для своєчасного виявлення можливих проблем та їх вирішення. На цьому етапі необхідно оцінити економічний ефект реструктуризації та доцільність її подальшого проведення. Позитивний економічний ефект передбачає перевищення фінансових результатів над понесеними витратами або досягнення запланованих значень показників діяльності. У ході всього процесу реструктуризації бюджетної системи необхідно забезпечувати наявність зворотного зв'язку «планування – реалізація – контроль» (див. рис. 2), яка дає змогу своєчасно вносити корективи у процес здійснення реструктуризації для досягнення максимального економічного ефекту [8].

Також треба зазначити, що саме криза створює об'єктивні передумови для якісних змін в економіці й суспільно-політичному житті країни, визначаючи необхідність реформ, реструктуризації економіки на основі інноваційних процесів і новітніх технологій [8].

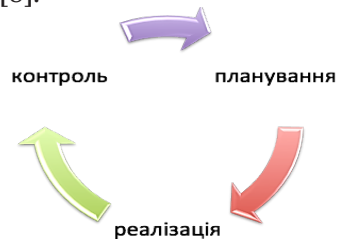

Рис. 2. Зворотний зв'язку, який дозволяє своєчасно вносити корективи у процес здійснення реструктуризації

Джерело: побудовано автором на основі [4]

Реформування економічних відносин може здійснюватися на рівні підприємства, галузі, регіону або всієї країни. Цей процес не може бути успішним, якщо не брати до уваги всі наявні теоретичні та практичні досягнення в галузі управління, одним із яких є реструктуризація. Головною особливістю реструктуризації, як процесу перетворення, можна вважати те, що вона постійна, охоплює всі сфери діяльності країни.

Для проведення ефективної реструктуризації потрібний комплексний підхід, який включає аналіз і діагностику поточного фінансового стану, постановку цілей реструктуризації, розробку та здійснення її програми, контроль за результатами проведених заходів, спрямованих на формування та підтримку конкурентних переваг в довгостроковій перспективі.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

- Cambridge dictionary [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dictionary.cambridge.org/dictionary/british/restructure>.

2. Financial Restructuring [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bizcap.com/financial-restructuring>.
3. Garcia K. How to Undertake a Financial Restructuring / K. Garcia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.inc.com/guides/201104/how-to-undertake-a-financial-restructuring.html>.
4. Giddy I. Corporate Financial Restructuring / I. Giddy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://people.stern.nyu.edu/igiddy/restructuring.html>.
5. Reorganization, Program Restructuring and Budget Issues [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gao.gov/products/GAO/T-RCED-95-103>.
6. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>.
7. Внешнеэкономический толковый словарь / под ред. И. Фаминского. – М.: Инфра-М, 2000. – 513 с. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://foreign_economic_academic.ru/1402/РЕСТРУКТУРИЗАЦИЯ.
8. Лютий І. / Теоретико-методологічні засади бюджетної політики держави / І. Лютий [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://firearticles.com/budgetna-systema/175-teoretiko-metodologichni-zasadi-byudzhetnoyi-politiki-derzhavi-lyutij-io.html>.
9. Макроекономічний огляд: вересень 2014 р. // Національний Банк України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=10885213>.
10. Рожко Д. / Реструктуризація національної економіки як основний чинник формування державного бюджету України / Д. Рожко [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://papers.univ.kiev.ua/ekonomika/articles/Restructuring_of_national_economy_as_factor_of_forming_of_the_state_budget_in_Ukraine_14119.pdf.
11. Щербань Ю. / Реструктуризація підприємств України стратегії і проблеми / Ю. Щербань [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://rusnauka.com/31_PRNT_2010/Economics/73755.doc.html.
12. Федосов В. Фінансова Реструктуризація в Україні: проблеми і напрями: [монографія] / В. Федосов, В. Опарін, С. Львовчкін. – К.: КНЕУ, 2002. – 387 с.

УДК 369

Позднякова Л.О.
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансових ринків
Університету державної фіскальної служби України*

ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ СУТНОСТІ ПРИНЦИПІВ СИСТЕМИ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ

Статтю присвячено теоретичному аналізу визначення сутності принципів системи соціального страхування. Визначено основні принципи, які притаманні соціальному страхуванню. Охарактеризовано їх сутність, зміст та взаємозв'язок між ними. Запропоновано авторське визначення поняття «принципи соціального страхування».

Ключові слова: соціальне страхування, система, принципи, реформа.

Позднякова Л.А. ТЕОРЕТИЧЕСКОЕ ОБОСНОВАНИЕ СУЩНОСТИ ПРИНЦИПОВ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНОГО СТРАХОВАНИЯ

Статья посвящена теоретическому анализу сущности принципов системы социального страхования. Определены основные принципы, свойственные социальному страхованию. Охарактеризовано их сущность, содержание и взаимосвязь между ними. Предложено авторское определение понятия «принципы социального страхования».

Ключевые слова: социальное страхование, система, принципы, реформа.

Pozdyakova L.A. THEORETICAL SUBSTANTIATION OF THE ESSENCE OF PRINCIPLES OF SOCIAL INSURANCE SYSTEM

The article is devoted to theoretical analysis of the definition of the essence of the principles of the social insurance system. The basic principles that are inherent in social insurance defined. The essence, content and the relationship between them described. The author's definition of «social insurance» offered.

Keywords: social insurance, system, principles, reform.

Постановка проблеми. У сучасних умовах політичної, економічної та соціальної нестабільності питання ефективності системи соціального страхування набуває особливого значення, оскільки від рівня соціальної захищеності громадян залежить стабільність у суспільстві. Саме система соціального страхування є найефективнішим інструментом соціальної політики держави, оскільки, по-перше, передбачає підтримку найбільш активної, працездатної частини суспільства, по-друге, захищає малозабезпечені верства населення та забезпечує їх у старості.

Водночас національна система соціального страхування не повною мірою виконує своє головне завдання – забезпечення соціального захисту громадян. Сьогодні в Україні не розроблена національна доктрина розвитку системи соціального страхування, яка б гармонійно корелювалася із демографічною ситуацією в країні, рівнем заробітної плати, ефективністю податкової системи. Для наявної національної

системи соціального страхування в основному залишаються характерними принципи, які притаманні соціальному страхуванню радянського типу. Тому національна система соціального страхування потребує радикального реформування, а його нова модель повинна будуватися на принципах соціальної справедливості та суспільної солідарності. Частина сучасних проблем у соціальній сфері пов'язана з недостатнім науковим обґрунтуванням теоретичних засад сутності та змісту страхових принципів, якими керується соціальне страхування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значне місце у вивченні сутності, змісту та особливостей системи соціального страхування належить працям вітчизняних та закордонних науковців, серед яких: В. Гончаров, Г. Єфремова, А. Колодій, А. Курманов, Б. Надточій, С. Парамонова, С. Прилипка та інші.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. При цьому сучасні реформи в національній